

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No. | General Publication Number: 1728

FCR Sertifika No. | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Fecr

Yayın No | Publication Number: 1031

Kitap Adı : Dijital Çağda Aile ve Din Eğitimi

Alt Başlık : Çocuğun Dini-Ahlaki Gelişimi ve Yeni Ebeveyn Rollerini

Book Title : The Family and Religious Education in the Digital Age

Subtitle : Child's Religious-Moral Development and New Parental Roles

ISBN : 978-625-5576-85-9

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786255576859

Yazar | Author: Mustafa Cabir Altıntaş | orcid.org/0000-0002-8991-7047

Kurum | Institution: Şırnak Üniversitesi

ROR ID: ror.org/01fcvkv23

Yayın Türü: Kitap | Publication Type: Book - Editorial

Yayın Dili: Türkçe | Language: Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 389 (xxii + 367)

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim | October 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRQX Din eğitimi | Religious Education

BISAC: REL067120 - Din / Eğitim | Religion / Education

THEMA: QRN Din eğitimi | Religious Education

LC Classification: BV1475 - Din eğitimi, çocuklar için | Religious education of children

DEWEY: 268.432 - Çocuklar için din eğitimi | Religious education of children

WoS Category: Eğitim ve Eğitim Araştırmaları | Education & Educational Research

WoS Citation Topics Meso: 5.11 - Eğitim politikaları ve aile eğitimi | Educational policy & family education

WoS Citation Topics Micro: 5.11.22 - Aile içi dini eğitim | Religious education in families

Scopus Subject Areas: 3300 - Sosyal Bilimler (genel) | Social Sci-ences (miscellaneous)

SciVal: 3300 - Eğitim | Education

Atf Bilgisi | Cite as: Altıntaş, Mustafa Cabir, *Dijital Çağda Aile ve Din Eğitimi: Çocuğun Dini-Ahlaki Gelişimi ve Yeni Ebeveyn Rollerini*. Fecr (FCR Yayın Ltd.), Ankara 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Dijital Çağda Aile ve Din Eğitimi

Çocuğun Dinî-Ahlaki Gelişimi ve Yeni Ebeveyn Rollerini

Dr. Mustafa Cabir ALTINTAŞ

Ankara 2025

Yazar Hakkında

Dr. Mustafa Cabir ALTINTAŞ

1985 İnegöl Bursa doğumludur. İnegöl Anadolu İmam Hatip Lisesi ardından, lisans eğitimini Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2008 yılında çift anadal yaparak tamamladı. 2 yıllık İmam-Hatiplik görevinden sonra Suriye Şam vilayetinde Arapça eğitimini aldı. Ülkeye dönüşünde İzmir Çeşme ilçesinde MEB Din Kültürü ve Ahlak bilgisi öğretmenleri olarak 2 yıl çalıştı. Bu süre zarfında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesinde Din Eğitimi alanında Yüksek lisansını yaptı. 2010 yılında kazanmış olduğu Yurtdışı Akademik Personel Yetiştirme programı çerçevesinde Amerika'nın New York Eyaletinde Adelphi ve Columbia Üniversitelerinde İngilizce dil eğitimini tamamladı. 2013 yılında Fordham Üniversitesinde Din Eğitimi alanında 2. Master programını "Küreselleşme ve Modernleşme Arasında Din Eğitimi" adlı teziyle tamamladı. Aynı yıl İngiltere'de doktora sınavı yapmak üzere Londra şehrine yerleşti. Kings College London'daki eğitiminin ardından, 2019 yılında doktora sınavını University College London, İnstitute of Education da tamamladı. "21. Yüzyılda Gençlerin Dünya Görüşleri ve Kimlik Farkındalıkları ve Din Eğitiminin Rolü" adlı doktora tezi 2021 yılında İngilizce baskısıyla kitaplaştırıldı. Çalışmalarında gençler üzerine yoğunlaştı; Türkiye ve Uluslararası alanda birçok STK bünyesinde gençlik çalıştaylarında görev aldı. "Genç İlim Yolcusu" adlı editörel eseriyle ülkenin önde gelen 40 ilim ve irfan adamının tavsiyelerini gençlerle buluşturdu. Din eğitimi alanına dair İngilizce ve Türkçe farklı makale, kitap bölümü ve uluslararası tebliğleri bulunmaktadır. En son kitabı "Dijital Çağda Aile ve Din Eğitimi: Çocuğun Dini-Ahlaki Gelişimi ve Yeni Ebeveyn Rollerini" adı ile yayınlanmıştır. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim dalında öğretim üyesi olarak akademik çalışmalarına devam etmektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

About the Author

Dr. Mustafa Cabir ALTINTAŞ

Born in İnegöl, Bursa in 1985, Dr. Mustafa Cabir Altıntaş completed his undergraduate education with a double major at Uludağ University, Faculty of Theology, in 2008, following his studies at İnegöl Anatolian Imam Hatip High School. After serving as an Imam-Precacher for two years, he pursued Arabic language training in Damascus, Syria. Upon returning to Turkey, he worked for two years as a Religious Culture and Moral Knowledge Teacher for the Ministry of National Education in Çeşme, İzmir. During this period, he completed his Master's degree in Religious Education at İzmir Dokuz Eylül University. In 2010, within the scope of the Overseas Academic Personnel Training Program, he completed his English language training at Adelphi and Columbia Universities in New York State, USA. In 2013, he completed his second Master's program in Religious Education at Fordham University with his thesis titled, "Religious Education Between Globalization and Modernization." In the same year, he moved to London, England, to pursue his doctoral studies. Following his education at King's College London, he completed his Ph.D. in 2019 at University College London, Institute of Education. His doctoral thesis, "Young People's Worldviews and Identity Awareness in the 21st Century and the Role of Religious Education," was published as a book in English in 2021. His research has primarily focused on youth; he has participated in youth workshops within many national and international NGOs. He edited the book, *Genç İlim Yolcusu (Young Seeker of Knowledge)*, compiling advice from 40 leading scholars and intellectuals for young people. He has various articles, book chapters, and international papers in the field of religious education, both in English and Turkish. His most recent book is titled *Dijital Çağda Aile ve Din Eğitimi: Çocuğun Dinî-Ahlaki Gelişimi ve Yeni Ebeveyn Rollerini (The Family and Religious Education in the Digital Age: The Child's Religious-Moral Development and New Parental Roles)*. He continues his academic work as a faculty member in the Department of Religious Education at Şırnak University Faculty of Theology. He is married and a father of one child.

Kitap Hakkında

Dijital Çağda Aile ve Din Eğitimi

Çocuğun Dinî-Ahlaki Gelişimi ve Yeni Ebeveyn Rollerini

Bu çalışma, aile kurumunun dijital çağda deneyimlediği köklü dönüşümü sosyolojik, teolojik ve pedagojik disiplinlerarası bir zeminde analiz etmektedir. Temel tez, küreselleşme, bireyselleşme ve dijitalleşme gibi makro-sosyal süreçlerin ailenin geleneksel yapısal ve işlevsel rollerini (üretim, eğitim, koruma) daraltmasına rağmen, ailenin bireyin psiko-sosyal ve dinî-ahlaki kimliğini inşa etmedeki birincil ve ikame edilemez rolünü koruduğudur. Çalışma, aile kurumunun dijital çağın meydan okumaları karşısındaki dönüşümünü ve bu bağlamda çocuğun fitrî inanç ve ahlak gelişimini güvence altına alacak bütüncül bir pedagojik çerçeve sunma gayesi taşımaktadır.

Eser, alanındaki en kapsamlı analizlerden biri olup, geleneksel ve güncel sosyolojik kuramları derinlemesine inceleyen bir doküman analizi yürütmektedir. Çalışma, ailenin dönüşümünü ve Türkiye'deki aile yapısının kendine özgü kültürel dinamiklerini mercek altına alarak, Türkiye aile yazını içerisindeki etkili eserlerden biri olmayı hedeflemektedir.

Kitabın ana eksenini, din ve ahlak eğitiminin birbirinden bağımsız düşünülemez iki temel disiplin olduğu ve bu eğitimin kalıcılığının, İslami Pedagoji'nin temel ilkelerine bağlı olduğu görüşü oluşturmaktadır. Din Eğitimi İlke ve Yöntemleri bağlamında, Hz. Peygamber'in (sav) uyguladığı Nebevi Yöntem'in, modern eğitimin de altını çizdiği sevgi, merhamet ve gelişimsel basamaklar ilkelerini mükemmel bir şekilde kapsadığı gösterilmiştir. Bu yöntem, baskıcı, ilgisiz veya tutarsız ebeveynlik gibi hatalı tutumlar yerine, çocuğun iradesini ve vicdanını güçlendirerek öz denetim sahibi olmasını sağlayan yeni ebeveyn tutumlarını merkeze alır. Özellikle Dijitalleşme sürecinde kitle iletişim araçlarının bir "üçüncü ebeveyn" gibi konumlandığı ve ahlaki değerleri tehdit ettiği vurgulanmaktadır. Bu meydan okumalar, aile odaklı yaklaşımı ve ebeveynlerin rol model olma (Üsve-i Hasene) sorumluluğunu aktif bir manevi rehberliğe dönüştürmeyi zorunlu kılmaktadır. Aile kurumunun sadece biyolojik bir birliktelik değil, aynı zamanda toplumsal yapının sürekliliğini sağlayan ve bireyi hem dinî hem ahlaki bir olgunluğa ulaştırmayı hedefleyen

kutsal bir emanet olduğu fikri güçlendirilmektedir. Eser, İslam Dini'nin evrensel değerlerini ve İslami Pedagoji'nin yöntemlerini modern psikoloji ve sosyoloji bulgularıyla birleştirerek, söz konusu krize bütüncül ve uygulanabilir bir çözüm çerçevesi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi; Aile; Dijital Çaę; Ahlak Gelişimi; Ebeveyn Tutumları; Çocuk

About the Book

The Family and Religious Education in the Digital Age

Child's Religious-Moral Development and New Parental Roles

This work analyzes the profound transformation experienced by the family institution in the digital age on a sociological, theological, and pedagogical interdisciplinary basis. The core thesis is that despite macrosocial processes such as globalization, individualization, and digitalization narrowing the family's traditional structural and functional roles (production, education, protection), the family retains its primary and irreplaceable role in shaping the individual's psychosocial and religiousmoral identity. The study aims to present a holistic pedagogical framework to safeguard the child's innate (fitrî) development of faith and morality against the challenges posed by the digital age to the family institution.

The work stands as one of the most comprehensive analyses in the field, employing a document analysis that delves into traditional and contemporary sociological theories. The study scrutinizes the transformation of the family and the distinctive cultural dynamics of the Turkish family structure, aiming to be a significant contribution to Turkish family literature.

The main focus of the book is the view that religious education and moral education are two fundamental and inseparable disciplines and that the permanence of this education hinges upon adherence to the basic principles of Islamic Pedagogy. Within the context of Religious Education Principles and Methods, it is demonstrated that the Prophetic Method (Nebevi Yöntem) applied by the Prophet Muhammad (PBUH) perfectly encompasses principles emphasized by modern education, such as love, compassion, and developmental steps. This method advocates for new parental attitudes, prioritizing the strengthening of the child's will and conscience to foster self-control, rather than adopting detrimental approaches like oppressive, indifferent, or inconsistent parenting.

A key emphasis is placed on the Digitalization process, where mass communication tools function as a "third parent" and threaten moral

values. These challenges necessitate transforming the family-centered approach and the parental responsibility of being a role model (Üsve-i Hasene) into active spiritual guidance. The fundamental idea is reinforced that the family institution is not merely a biological union but a sacred trust that ensures the continuity of the social structure and aims to guide the individual toward both religious and moral maturity. The work integrates the universal values of Islam and the methods of Islamic Pedagogy with findings from modern psychology and sociology to present a holistic and applicable solution framework to the crisis in question.

Keywords: Religious Education; Family; Digital Age; Moral Development; Parental Attitudes; Child

İÇİNDEKİLER

TAKDİM ve ÖNSÖZ	xvii
TEŞEKKÜR	xxi

BİRİNCİ BÖLÜM

AİLENİN TANIMI, İŞLEVLERİ ve DÖNÜŞÜMÜ	1
Giriş	1
1. Aile Kavramının Etimolojik Kökeni	2
1.1. Ailenin Yapısal Çeşitliliği ve Tanımların Kronolojik Evrimi	4
1.2. Tanımındaki Zorluklar ve Yapısal Değişimler	9
2. Aile Tasnifleri ve Çeşitleri	11
2.1. Ailenin İlk Tasnifleri	14
2.2. Günümüzde (21.yy.) Yaygın Aile Tipolojileri	17
3. Aile Yapısındaki Dönüşümün Temel Sebepleri	23
4. Türkiye’de Aile Yapısı	27
4.1. Türk Aile Yapısının Tarihsel ve Kültürel Temelleri	30
5. Ailenin Evrensel İşlevleri	36
5.1. Aile Kurumunun Çok Boyutlu İşlevlerine Yönelik Akademik Sınıflandırmalar	37
5.2. Ailenin Temel İşlevlerinin Detaylı İncelenmesi	40
6. Aile Kurumunun İşlevlerinin Değişimi ve Toplumsal Etkileşimler	60
6.1. Patolojik Aile ve İşlevsel Bozukluklar: Bireysel Gelişim ve Toplumsal Riskler	62
7. Aileye Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar	66
7.1. Sembolik Etkileşimci Yaklaşım ve Aile İlişkileri	66
7.2. Yapısal İşlevselci Yaklaşım ve Toplumsal Değişim	67
7.3. Çatışmacı Yaklaşım ve Güç Dinamikleri	68
7.4. Feminist Yaklaşım ve Ataerkilliğin Yeniden Üretimi	69
7.5. Postmodern Yaklaşım ve Modern Aile İdeallerinin Çözülüşü	70
8. Dijital Çağda Aile Etkileşimleri ve Teknolojik Gelişmeler Çerçevesinde Medyanın Etkisi	71
8.1. Medyanın Aile Dinamikleri Üzerinde Etkisi	73
Sonuç	80

İKİNCİ BÖLÜM

AİLE ve DİN	83
Giriş	83
1. Din Kavramının Çerçevesi	84
2. Dinin Aile Kurumuna Etkisi	85
3. Dinin Toplumsal İşlevleri ve Aile	89
3.1. Ailenin Kutsal Koruyucusu Olarak Din	92
4. Din, Gelenek ve Modernizm Etkileşiminde Aile	94
4.1. Gelenek ve Modernizm Arasında Türkiye’de Aile Kurumu	98
5. Semavi Dinlerde Aile ve Önemi	102
5.1. Yahudilikte Aile Anlayışı	103
5.2. Hristiyanlıkta Aile Anlayışı	105
5.3. İslamda Aile Anlayışı	109
6. Aile Kurumunun İslami Bakışta Manevi Temelleri ve İhtiyaçları	113
6.1. İman ve Tevekkül İhtiyacı	113
6.2. Nikâh Akdinin Gücünü Anlama İhtiyacı	114
6.3. İslami Danışmanlık ve Aile Rehberliği İhtiyacı	115
6.4. Dua ve Sabır İhtiyacı	115
7. Evlilik, Dindarlık ve Aile (Ebeveyn) İlişkileri	116
7.1. Günümüz Toplumunda Evlilik ve Ailenin Dini-Ahlaki Gelişimdeki Yeri	116
7.2. Evlilikte Dindarlığın Rolü	118
7.3. Dindarlık ve Ebeveynlik	121
8. Çocuğun Yetiştirilmesinde Dinin Merkezi Rolü	125
8.1. Çocuğun Dini Seçimi ve Ebeveyn Sorumluluğu	125
8.2. Dinî Kimliğin Oluşumunda Ailenin (Ebeveyn) Rolü	128
8.3. Ailede Dine Yönelik Ebeveyn Tutumları ve Sonuçları	132
8.4. Ailede Kuşaklar Arası İlişkiler ve Dinin Rolü	138
Sonuç	141

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLE ve ÇOCUĞUN DİNİ-AHLAKİ GELİŞİMİ	143
Giriş	143
1. Çocuğun Sosyalleşme Sürecinde Ailenin Rolü ve Önemi	144

1.1. Sosyalleşme Sürecinde Aile Ortamının Atmosferi ve Dinamikleri	147
1.2. Aile Sosyalleşmesini Etkileyen Çağdaş Faktörler ve Zorluklar	149
2. Çocukların Gelişim Sürecinde Aile Ortamının Rolü	152
3. Çocuğun Dinî ve Ahlaki Gelişiminde Ailenin Çok Yönlü Rolü	155
3.1. Dinî İnançların Ebeveynlik Üzerindeki Etkisi	157
3.2. Ailede Dinî ve Manevi Etki Modelleri ve Dinamikleri	160
3.3. İletişim Kalıpları ve Aktif İnanç İnşası	164
3.4. Dinî ve Manevî Gelişimde Anne-Baba-Kardeş Etkisi	166
4. Çocukta Dinî Gelişimin Temelleri	168
4.1. Dinî Gelişimin Psikolojik ve Fıtrî Temelleri	170
5. Çocuğun Ahlaki Gelişiminin Temelleri	172
5.1. Ahlaki Gelişim Döneminde Ailenin Etkisi	174
5.2. Çocukluk Dönemi Ahlaki Gelişim Evreleri	177
5.3. Ebeveyn Tutumlarının Ahlaki Gelişimdeki Rolü	178
6. Çocukluk Döneminde Dinî ve Ahlaki Gelişimin Bütüncül Olarak Ele Alınması	181
6.1. Ailenin Dinî ve Ahlaki Gelişimdeki Birincil Sorumluluğu	183
6.2. Erken Çocukluk Döneminin Dinî ve Ahlaki Gelişimde Önemi	184
6.3. Çocuğun Dini ve Ahlaki Gelişiminde Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler	189
7. Çocukluk Döneminde Aile İlişkilerinin Önemi	195
7.1. İşlevsiz Aile Ortamının Çocuk Gelişimi Üzerindeki Tahribatı	196
7.2. Yalnızlık Olgusu ve Çocukların Kişisel Gelişimine Etkisi	198
7.3. Çocuğun Kişilik Gelişiminde Aile İçi Çatışma Dinamikleri	200
7.4. Çatışmaların Sosyalleşme Boyutu ve İşlevsel Çözüm Yolları	202
7.5. Çocukta Saldırgan Davranışların Aileye Etkisi	205
7.6. Aile İlişkilerinde Duygusal Bağ ve Sevginin Etkisi	207
7.7. Aile İçi Sorun Çözümünde Manevi ve Pedagojik İlkeler	208
8. Ebeveyn Tutumları ve Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri	211
8.1. Baskıcı, Otoriter ve Reddedici Ebeveyn Tutumları	213
8.2. Benimsen-İlgili ve Gevşek Ebeveyn Tutumları	215
8.3. İlgili ve Aşırı Koruyucu Ebeveyn Tutumları	216
8.4. İlgisiz-Reddedici Ebeveyn Tutumları	218

8.5. Dengesiz ve Tutarsız Ebeveyn Tutumları	219
8.6. Mükemmeliyetçi- Bağımlı Ebeveyn Tutumları	221
8.7. Benimser-Demokratik-İlgili Ebeveyn Tutumları	222
9. Ebeveyn Tutumlarının Benlik Saygısı ve Sosyal Uyum Üzerindeki Belirleyiciliği	224
Sonuç	226

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AİLE ve DİN EĞİTİMİ	229
Giriş	229
1. Eğitimin Temelleri ve Toplumsal Fonksiyonu	230
2. Eğitim Kurumu Olarak Aile	233
2.1. Eğitim Ortamının Çok Katmanlı Yapısı ve Ailenin Rolü	236
2.2. Aile Katılımının Eğitime Etkisi	238
3. Ailede Çocuk Eğitiminin Boyutları ve Etkileyen Faktörler	239
3.1. Erken Dönem Çocuk Eğitimi	241
4. Dijital Çağda Karakter Eğitimi ve Ailenin Misyonu	242
4.1. Ailenin Karakter Eğitimindeki Bütüncül Rolü	243
4.2. Ebeveynlerin Karakter Eğitiminde Karşılaştığı Zorluklar ve Dijitalleşmenin Etkisi	246
5. Değerler Eğitimi ve Aile	247
5.1. Değerler Eğitiminde Aile Dinamikleri	250
5.2. Erken Eğitimin Önemi ve Ebeveyn Rehberliği	251
5.3. Değerler Eğitiminde Dikkat Edilmese Gereken İlkeler	254
6. Ahlak Eğitimi ve Aile	256
6.1. Ahlak Eğitiminin Tanımı, Amacı ve Misyonu	257
6.2. Ahlak Eğitiminde Ailenin Rolü	259
7. Din Eğitimi ve Aile: İslam Perspektifinde Temel Sorumluluk ve Aktarım Dinamikleri	264
7.1. Din Eğitiminde Ebeveyn Sorumlulukları	266
7.2. Çocuğun Gelişim Dönemlerinde Din Eğitimi ve Aile	269
8. Çocuğun Din Eğitiminde Temel İlkeler	279
8.1. Sevgi ve Şefkatle Davranılmalıdır	279
8.2. Hoşgörülü ve Yumuşak Davranılmalıdır	281
8.3. Dengeli Bir Disiplin Anlayışı Oluşturulmalıdır	283

8.4. Ödül ve Ceza Mekanizmaları Yerinde Kullanılmalıdır	285
8.5. Çocuğun Gelişim Özelliklerine Uygun Din Eğitimi Verilmelidir	287
8.6. Çocuğa İyi Bir Rol Model Olunmalıdır	288
8.7. Çocuğun İradesi ve Vicdan Oluşumu Güçlendirilmelidir	290
8.8. Aile İçinde Tutarlı Olunmalı ve İşbirliği Yapılmalıdır	292
8.9. İyi Arkadaşlar Seçilmeli ve Akran Çevresi Belirlenmelidir	293
8.10. Dijital Çağda Kitle İletişim Araçlarının Kontrolü ve Zararlarından Korunması Sağlanmalıdır	295
9. Aile Din Eğitiminde Temel Yöntem ve Yaklaşımlar	297
9.1. Modelleme (Rol Model) Yöntemi	297
9.2. Cazibe, Merak ve Soru-Cevap Yöntemi	301
9.3. Merak ve Soru-Cevap Yöntemi: İçsel Keşfe Rehberlik	302
9.4. Fikir Aşılama ve Anlatsal (Hikâyeleme) Yöntem	304
9.5. Din Eğitiminde Denge Yaklaşımı: Otorite, Sevgi ve Disiplin	308
9.6. Gelişimsel Basamak Yöntemi	312
9.7. Oyun Destekli Yöntem	316
9.8. İletişim Geliştirme ve Koşullu Yöntem	319
9.9. Nebevi Yöntem: Din, Ahlak ve Değerler Eğitiminde Bütüncül Bir Pedagojik Model	321
9.10. Din Eğitiminde Aile Odaklı Yaklaşım: İslami Pedagojinin Yeniden Yapılanması	325
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	329
1. Din ve Ahlak Eğitiminde Bütüncül Yaklaşım	329
2. Dijital Çağda Din Eğitimi ve Yeni Ebeveyn Rollerini	331
KAYNAKÇA	333
DİZİN	365

TAKDİM ve ÖNSÖZ

Bu çalışma, modern dünyanın sosyal bilimler ve din alanlarına yönelttiği en acil soruya, yani “Dijital çağda aile kurumu nasıl korunur ve gelecek nesillere dinî ve ahlaki miras nasıl aktarılır?” sorusuna cevap arama zorunluluğundan doğmuştur. Kitabın yazılma gerekçesi, ailenin bir toplumsal kriz ile karşı karşıya olduğu tespitin dayanamaktadır. Sekülerleşme, bireyselleşme ve yıkıcı medya etkileri üçgeninde sıkışan aile, yalnızca hukuki bir sözleşme düzeyine indirgenme tehlikesiyle değil, aynı zamanda manevi sermayesini hızla kaybetme riskiyle karşı karşıyadır. Bu risk, toplumsal bütünlük için hayati önem taşıyan ahlaki ve vicdani iç denetimin zayıflaması anlamına gelmektedir.

Eser, dijital çağın birey ve aile kurumuna yönelik meydan okumaları karşısında, insanın fitrî inanç ve ahlak gelişimini güvence altına alacak bütüncül bir pedagojik çerçeve sunma gayesi taşımaktadır. Toplumsal dönüşümlerin getirdiği zorluklar karşısında, aile kurumunun, bireyin psikososyal, dinî kimliğini ve manevi esenliğini koruyan yegâne sığınak olduğu tezi merkeze alınmıştır. Çalışmamız, aile kurumunun sadece biyolojik bir birliktelik değil, aynı zamanda toplumsal yapının sürekliliğini sağlayan ve bireyi ahlaki bir olgunluğa ulaştırmayı hedefleyen kutsal bir emanet olduğu fikrini güçlendirmektedir. Kur’an’ın emanet bilinci ve Hz. Peygamberin iyi eğitimi maddi mirastan üstün tutan sözü, bu manevi misyonun hukuki ve ahlaki yükümlülüklerini ortaya koyar.

Kitabın ana eksenini, din ve ahlak eğitiminin birbirinden bağımsız düşünülemez iki temel disiplin olduğu ve bu eğitimin kalıcılığının, İslami Pedagoji’nin temel ilkelerine bağlı olduğu görüşü oluşturmaktadır. Hz. Peygamber’in (sav) uyguladığı Nebevi Yöntem’in, modern eğitimin de altını çizdiği sevgi, merhamet ve gelişimsel basamaklar (tedrîc) ilkelerini mükemmel bir

şekilde kapsadığı gösterilmiş ve aile odaklı din eğitimi modeli örnekleri sunulmuştur. Eser, İslam Dini'nin evrensel değerlerini ve İslami Pedagoji'nin ve din eğitiminin yöntemlerini modern psikoloji ve sosyoloji bulgularıyla birleştirerek, söz konusu krize bütüncül ve uygulanabilir bir çözüm çerçevesi sunmaktadır. Kitabın en önemli katkıları ve analizlerinin önemi şunlardır:

- Aile kurumuna yönelik yapılan analizler, ailenin biyo-psiko-sosyal bir bütünlük taşıdığını ve bireyin ruhsal esenliği ile kültürel süreklilik için ikame edilemez bir öneme sahip olduğunu vurgular. İslam pedagojisi, aileyi Allah'ın bir emaneti olarak konumlandırarak, ebeveynlere çocuklarının terbiyesi konusunda uhrevi bir görev yüklemektedir. Bununla birlikte dindarlığın, evlilik memnuniyetini, aile uyumunu ve çocuklarda otokontrolü destekleyen bir manevi sermaye işlevi gördüğü bilimsel verilerle ortaya konmuştur. Bu, ailenin geleceğinin hukuk ve ahlakın dengeli bir bileşimine bağlı olduğunu göstermesi açısından kritik önem taşır.
- Kitap, dijitalleşme ve medyanın rolüne dair analizlerde, bu süreçlerin aile mahremiyetini dağıtan, geleneksel ebeveyn otoritesini sarsan bir “üçüncü ebeveyn” olarak konumlandığını tespit etmiştir. Bu tespit, Yeni Ebeveyn Rollerini zorunlu kılmaktadır: Artık ebeveynler, sadece fiziksel ihtiyaçları karşılayan değil, aynı zamanda çocuklarını “dijital içerikleri eleştirel değerlendirme” becerisiyle donatan aktif birer manevi rehber olmak zorundadırlar.
- Çalışmamız, baskıcı ve korku temelli din eğitimi yöntemlerinin çocuklarda dinden soğumaya yol açtığını gösteren psikolojik bulgular ışığında, İslami Pedagoji'nin sevgi, ikna ve gelişimsel uyum (tedrîc) ilkelerinin din eğitiminde önemini vurgulamıştır. Hz. Peygamber'in (sav) Üsve-i Hasene modelinin, çocukta iç denetim (vicdan) geliştiren en sağlıklı yöntem olduğu kanıtlanmıştır.

Bu eser, sadece bir literature sunulmuş bir analiz kitabı değil, aynı zamanda ahlaki buhranın yaşandığı bir dönemde ailelere, eğitimcilere ve politika yapıcılara sunulan bir kılavuzdur. Kitabın nihai sonucu, sağlıklı bir toplumun, ancak içsel denetime sahip, sorumluluk bilinci gelişmiş ve erdemli bireylerle inşa edilebileceği inancının güçlü bir tekrarıdır. Aile kurumunun dönüşümü kaçınılmazdır; ancak bu dönüşümün sağlıklı, merhametli ve İslami değerlere uygun bir yönde ilerlemesi için gösterilecek çaba, toplumsal refahın ve bireysel mutluluğun temelini oluşturacaktır. Bu kitap, o çabaya mütevazı ancak kararlı bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Tüm okuyuculara faydalı olması dileği ve duasıyla.

Dr. Mustafa Cabir ALTINTAŞ

TEŞEKKÜR

Bu eserin ortaya çıkışında emeği geçen, manevi desteklerini ve bilimsel katkılarını esirgemeyen tüm değerli kişi ve kurumlara en derin şükranlarımı sunarım.

Başta sevgili eşim, hayat arkadaşım Miraç Hanıma; varlığıyla hayatıma anlam ve huzur katan, her anıma şefkat ve sabırla eşlik eden, bu uzun akademik yolculukta bana ilham kaynağı olan sevgisi ve desteği için minnettarım. Tüm bu çabamın en güzel meyvesi olan sevgili oğlum Taha Kerem'e; varlığı, neşesi ve her gün bana yeni bir öğrenme kapısı açan masum merakı için özel bir teşekkür borçluyum. Bu çalışma, öncelikle sizin sağlıklı ve mutlu büyümeniz arayışıyla filizlenmiştir.

Özellikle hayatımın ilk ve en sürekli manevi kılavuzları olan Anneme ve Babama en kalbi teşekkürlerimi sunarım. Sizler, bana sadece maddi bir miras değil, aynı zamanda eserimin temelini oluşturan sevgi temelli eğitimi, ahlaki tutarlılığı ve fitrî dindarlığın özünü aktardınız. Aile kurumunun bireyi hayata hazırlayan birincil sosyalleşme kurumu olduğu tezi, sizin koşulsuz sevginiz ve rehberliğinizle hayat buldu. Kişilik ve karakterimin şekillenmesinde yadsınamaz bir rol oynayan kardeşlerime (ve geniş aile üyelerime), sundukları destek ve zorlu anlardaki dayanışma ruhu için teşekkür ederim.

Eserin bilimsel niteliğini güçlendirmek için okuyup yazım tekliflerinde bulunan değerli meslektaşlarım Dr. Halim Yar ve Dr. Aykut Kaya'ya akademik katkıları için şükranlarımı sunarım.

Ayrıca, lisans ve lisansüstü eğitimim boyunca bilgi ve hikmet yolunda bana rehberlik eden tüm hocalarıma ve bu eserin basımını üstlenerek akademik dünyaya sunulmasına imkân veren Fecr yayınevine teşekkür ederim.

Son olarak, iyi ve kötü günlerimde daima yanımda olan, inançlarını ve sevgilerini esirgemeyen aileme ve tüm dostlarıma sonsuz teşekkürler.

Bu çalışma, onların desteği ve duası olmadan tamamlanamazdı. İstifadesi bol olması duasıyla...